

Департамент інформаційної діяльності, культури,
національностей та релігій
Хмельницької обласної державної адміністрації
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Бібліотечному фахівцю

ПЛАНУВАННЯ – 2023

Методичні матеріали

Випуск 19

Хмельницький
2022

УДК 025.12(083.92)«2023»

П 37

Планування – 2023 : метод. матеріали. Вип. 19 : електрон. вид. / Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ; уклад. Т. В. Грудецька. – Хмельницький, 2022. – 44 с. – (Бібліотечному фахівцю).

Видання містить інформаційні матеріали та методичні рекомендації, які допоможуть фахівцям бібліотек вирішити питання, що виникають у процесі планування роботи.

Публікується за рішенням редакційно-видавничої ради Хмельницької ОУНБ, протокол № 6 від 23.12.2022 р.

Укладач: *Грудецька Т. В.*

Редактор: *Маковська В. В., Шмаль Т. А.*

Відповідальна за випуск: *Чабан К. А.*

Сьогодні бібліотеки перебувають у складних соціально-економічних умовах, перш за все це пов'язано з введенням воєнного стану в Україні (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні»). Варто відмітити, що події, які сьогодні відбуваються у нашій країні, підвищили роль публічної бібліотеки територіальної громади. Заклади стали центрами волонтерського руху, підтримки внутрішньо переміщених осіб, інформаційними центрами. Бібліотеки трансформують напрямки роботи, впроваджують послуги, які раніше не надавали. Серед мешканців громад зростає попит на цифрові послуги, доступ до яких надають бібліотеки.

Пристаючи до процесу планування, перш за все, потрібно вивчити потреби та інтереси жителів громади. У процесі планування на 2023 рік варто звернути увагу на найбільш актуальні напрямки бібліотечної діяльності:

- забезпечення доступності, оперативності та комфортності отримання інформації користувачами бібліотеки;

- організація роботи бібліотеки як інформаційного, освітнього та культурного центру;

- розбудова бібліотек – Хабів цифрової освіти, надання допомоги користувачам в процесі отримання цифрових компетенцій;

- впорядкування бібліотечного фонду відповідно до рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики України щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України (джерело: <https://mkip.gov.ua/files/pdf/rekomendacii.pdf>);

- здійснення всебічного розкриття фонду бібліотеки з використанням різних форм індивідуальної і соціокультурної роботи, просування книги і читання серед населення і підвищення рівня читацької активності;

- проведення соціологічних досліджень з метою виявлення інтересів і потреб користувачів, їхнього відношення до бібліотеки, а також отримання оцінки якості надаваних бібліотечних послуг;

- вивчення досвіду роботи інших бібліотек з метою впровадження в практику роботи бібліотеки найцікавіших форм

обслуговування та послуг;

- самоосвіта бібліотечного працівника.

Пріоритетні напрямки роботи бібліотек обґрунтовані у Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України», «Довгостроковій стратегії розвитку української культури – стратегія реформ», «Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки».

При плануванні необхідно враховувати календарні і пам'ятні дати світового, державного і місцевого значення, цільові програми і проекти.

Рекомендуємо звернути увагу на **обласні цільові програми регіонального розвитку**. У 2023 році продовжують діяти 29 обласних програм.

ПРОГРАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ПРОДОВЖУЮТЬ ДІЯТИ У 2023 РОЦІ

1. **Обласна програма забезпечення** молоді житлом на 2013 – 2023 роки: рішення від 20.12.2012 № 18-14/2012 (джерело: https://khml.molod-kredit.gov.ua/images/DOCUMENTS/ZhYTLOVI-PROHRAMY/Zminu_2021.pdf).

2. **Обласна цільова соціальна програма** розвитку фізичної культури і спорту на 2018 – 2024 роки: рішення від 22.12.2017 № 56-17/2017 (джерело: <https://km-oblrada.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/56.-Progr-rozvitku-fizkult.zip>).

3. **Цільова програма захисту населення** і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у Хмельницькій області на 2019 – 2023 роки: рішення від 21.03.2019 № 42-25/2019 (джерело: <https://km-oblrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/dodatok-do-rish-programa.doc>).

4. **Стратегія регіонального розвитку** Хмельницької області на 2021 – 2027 роки: рішення від 20.12.2019 № 49-29/2019 (джерело: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/strategiya-rozvytku-hmelnyczkoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf>).

5. **План заходів з реалізації** Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2021 – 2023 роки: рішення від 20.12.2019 № 50-29/2019 (джерело: <https://km-oblrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/dodatok-do-rish-Plan.doc>).

6. **Антикорупційна програма** Хмельницької обласної ради: рішення від 24.09.2020 № 34-34/2020 (джерело: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/Hmelnytska-oblasna-rada-.pdf>).

7. **Цільова комплексна програма** розвитку освіти Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 24.09.2020 № 39-34/2020.

8. **Обласна програма розвитку** культури і духовності на період до 2023 року: рішення від 24.09.2020 № 40-34/2020.

9. **Обласна програма сприяння** розвитку громадянського суспільства на 2021 – 2023 роки: рішення від 24.09.2020 № 41-34/2020.

10. **Обласна програма централізованого** забезпечення медичних закладів медичним обладнанням, медикаментами та виробами медичного призначення на 2021 – 2023 рр.: рішення від 24.12.2020 № 7-2/2020.

11. **Обласна комплексна програма** соціального захисту населення на 2021 – 2025 роки: рішення від 24.12.2020 № 8-2/2020.

12. **Про програму розвитку** малого і середнього підприємництва Хмельницької області на 2021 – 2023 роки: рішення від 08.04.2021 № 37-4/2021.

13. **Про програму охорони** навколишнього природного середовища Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 08.04.2021 № 43-4/2021.

14. **Про комплексну програму** профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю на території Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 08.04.2021 № 53-4/2021.

15. **Про цільову програму** забезпечення пожежної безпеки населених пунктів та об'єктів усіх форм власності, розвитку інфраструктури підрозділів пожежної охорони у Хмельницькій області на 2021 – 2025 роки: рішення від 08.04.2021 № 55-4/2021.

16. **Про програму розвитку боксу** Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 08.04.2021 № 58-4/2021.

17. **Про регіональну програму інформатизації «Цифрова трансформація Хмельниччини»** на 2021 – 2023 роки: рішення від 08.04.2021 № 59-4/2021 (джерело: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NzEtGVMPDg8J:https://khm.gov.ua/uk/file/104562/download%3Ftoken%3D23CQ7KOq&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>).

18. **Про програму розвитку дитячо-юнацького футболу** у Хмельницькій області на 2021 – 2025 роки: рішення від 16.06.2021 № 48-5/2021.

19. **Про обласну комплексну програму підтримки сім'ї, запобігання та протидії домашньому насильству** на період до 2025 року: рішення від 15.09.2021 № 50-6/2021.

20. **Про програму підвищення рівня безпеки дорожнього руху** Хмельницької області на 2021 – 2023 роки: рішення від 15.09.2021 № 51-6/2021.

21. **Про програму збереження об'єктів культурної спадщини** Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 15.09.2021 № 52-6/2021.

22. **Про програму розвитку туризму** Хмельницької області на 2021 – 2025 роки: рішення від 15.09.2021 № 53-6/2021.

23. **Про обласну програму «Спортивний майданчик»** на 2022 – 2026 роки: рішення від 15.09.2021 № 54-6/2021.

24. **Про програму сприяння розвитку добровільної пожежної охорони, популяризації добровольчого пожежного руху** в населених пунктах Хмельницької області на 2022 – 2026 роки: рішення від 22.12.2021 № 44-7/2021.

25. **Про програму розвитку волейболу** у Хмельницькій області на 2022 – 2026 роки: рішення від 22.12.2021 № 45-7/2021.

26. **Про обласну цільову соціальну програму «Молодь Хмельниччини»** на 2022 – 2025 роки: рішення від 22.12.2021 № 47-7/2021.

27. **Про цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання** у Хмельницькій області на 2022 – 2025 роки: рішення від 22.12.2021 № 48-7/2021 (джерело:

http://osvita.adm-km.gov.ua/doc/program_bychovanya.pdf).

28. **Про програму підвищення енергоефективності Хмельницької області на 2022 – 2026 роки:** рішення від 22.12.2021 № 49-7/2021.

29. **Про програму «Питна вода Хмельниччини» на 2022 – 2026 роки:** рішення від 22.12.2021 № 50-7/2021.

Варто запланувати заходи в рамках забезпечення реалізації обласних програм (джерело: <https://km-oblrada.gov.ua/programi-regionalnogo-rozvitku/>).

ОРІЄНТИРИ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК НА 2023 РІК

Міжнародні десятиліття (за рішенням Генеральної Асамблеї ООН)

Міжнародні десятиліття (англ. International Decades) Організація Об'єднаних Націй проголошує з метою привернути увагу світу до особливо важливих і невідкладних проблем. Це – один з видів спеціальних заходів і пам'ятних дат ООН.

Міжнародні десятиліття визначаються резолюціями Генеральної Асамблеї ООН. Резолюції також схвалюють довгострокові цілі та заходи щодо поліпшення відповідної проблемної ситуації. Залежно від проголошеної ООН теми, одній із спеціалізованих агенцій ООН надаються повноваження щодо глобального управління та координації Міжнародного десятиріччя, а держави-члени запрошуються взяти участь у реалізації цілей на національному рівні.

2014 – 2024 рр. – Десятиліття сталої енергетики для всіх;

2015 – 2024 рр. – Міжнародне десятиліття осіб африканського походження;

2016 – 2025 рр. – Десятиліття дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування;

2018 – 2028 рр. – Міжнародне десятиріччя дій «Вода для сталого розвитку»;

2019 – 2028 pp. – Десятиліття ООН щодо сімейних фермерських господарств;

2021 – 2030 pp. – Міжнародне десятиліття науки про океан в інтересах стійкого розвитку;

2021 – 2030 pp. – Міжнародне десятиліття по відновленню екосистем;

2022 – 2032 pp. – Міжнародне десятиріччя мов корінних народів.

(джерела: <https://cutt.ly/oTyli5b>,
<https://www.un.org/en/observances/international-decades>).

При плануванні заходів Міжнародних десятиліть за рішенням ООН пропонуємо використати в роботі календар ООН, який знаходиться за посиланням: <https://www.dilovamova.com/index.php?page=142&calendar=un&year=2023>.

Всесвітньою столицею книги ЮНЕСКО на 2023 рік згідно з оцінкою Консультативного комітету Всесвітньої столиці книги оголошено Аккру (Гана).

Місто Аккра приділяє значну увагу молоді та її потенціалу сприяти культурі та багатству Гани. Програма має на меті використати силу книг, щоб залучити молодих людей, як ефективний спосіб підвищення кваліфікації наступного покоління.

Діяльність включатиме запровадження пересувних бібліотек для охоплення маргіналізованих груп, проведення семінарів для сприяння читанню та написанню книг різними мовами Гани, створення навичок і навчальних центрів для безробітної молоді та організацію конкурсів для демонстрації мистецтва та культури Гани та сприяти інклюзивності.

Рік святкувань розпочнеться 23 квітня 2023 року, у Всесвітній день книги та авторського права (джерело: <https://www.unesco.org/en/articles/accra-named-unesco-world-book-capital-2023>).

Важливо запланувати низку заходів відповідно до календарних дат, орієнтуючись на те, що:

- професійні свята створені, щоб підкреслити надзвичайно важливу роль кожної професії у сучасному суспільстві – це

підведення досягнутих результатів, визначення основних шляхів майбутнього розвитку галузі, відзначення кращих у своїй справі;

- державні свята – встановлені законодавством держави святкові дні, пов'язані з видатними історичними, релігійними і традиційними датами;

- міжнародні дні ООН – офіційно встановлені ООН міжнародні пам'ятні дні;

- скорботний день – день пам'яті про трагічні події історії України та вшанування їх жертв;

- традиційне свято – свято, встановлене в Україні з метою відзначення укорінених в суспільстві традиційних або великих релігійних подій та дат;

- день міста – зазвичай день заснування чи набуття статусу міста. Іноді ця дата присвячується якій-небудь історичній події, національному чи регіональному святу.

Верховна Рада України визначила **пам'ятні дати і ювілеї**, що відзначатимуться на державному рівні у 2023 році (джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3378792-aki-pamatni-dati-i-uvilei-vidznacatime-ukraina-u-2022-i-2023-rokah.html>).

Постановою Верховної Ради України від 17 грудня 2021 року № 1982-IX «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2022 – 2023 роках» затверджено перелік пам'ятних дат і ювілеїв та/або меморіальних заходів (джерело: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-IX#Text>). До нього входить низка відомих подій в Україні краєзнавчого характеру (наприклад, перші писемні згадки про населені пункти і дати їх заснування), пам'ятні дати та ювілеї видатних особистостей, дні пам'яті.

Відомі події в Україні:

1125 років із часу першої писемної згадки про місто Галич (898);

450 років із часу заснування у Львові Іваном Федоровим друкарні (1573);

400 років із часу обрання Михайла Дорошенка гетьманом Запорозького козацтва (1623);

375 років із початку повстання козаків на Запорозжі, початку визвольної війни, обрання гетьманом Богдана Хмельницького (січень 1648);

375 років із часу укладення Бахчисарайського договору між Гетьманською Україною (гетьманом Богданом Хмельницьким) і Кримським ханством (Кримським ханом Іслямом Гераєм III) про військово-політичний союз (березень 1648);

375 років із часу переможних битв українського козацтва під Жовтими Водами (29.04 – 16.05.1648), Корсунем (25 – 26.05.1648), Пилявцями (21 – 23.09.1648);

350 років із часу походів Івана Сірка на Очаків та Ізмаїл (1673);

225 років із часу видання «Енеїди» Івана Котляревського (1798);

200 років із часу утворення «Товариства з'єднаних слов'ян» (1823);

175 років із часу скасування кріпосного права у Галичині та Закарпатті (1848);

175 років із часу заснування у Львові Головної Руської Ради (1848);

175 років із часу заснування у Львові Галицько-руської матиці – культурно-освітнього товариства (1848);

150 років із часу заснування у Львові Наукового товариства імені Шевченка (початкова назва – Літературне товариство імені Шевченка) (1873);

150 років із часу утворення Історичного товариства Нестора літописця (1873);

125 років із часу започаткування «Літературно-наукового вісника» (1898);

125 років із часу видання першого тому «Історії України-Руси» Михайла Грушевського (1898);

125 років із часу заснування Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (1898);

125 років із часу заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (1898);

100 років із часу утворення літературної організації «Гарт» (1923);

100 років із часу заснування Кримськотатарського драматичного театру (нині – Кримськотатарський академічний музично-драматичний театр) (1923);

100 років із часу заснування у Харкові Кабінету науково-судової експертизи (нині – Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України) (1923);

100 років із часу заснування Інституту робітничої медицини (нині – Харківський науково-дослідний інститут гігієни праці та професійних захворювань) (1923);

100 років із часу заснування Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (1923);

100 років із часу заснування державного підприємства «Національний спортивний комплекс «Олімпійський» (1923);

100 років із часу повстання у Лук'янівській в'язниці (1923);

100 років із часу заснування у Празі Українського історично-філологічного товариства (1923);

100 років із часу заснування у Празі Українського високого педагогічного інституту ім. М. П. Драгоманова (1923);

100 років із часу початку політики «українізації» – заходів на підтримку розвитку української мови (1923);

75 років із часу заснування Київського національного лінгвістичного університету (початкова назва – Київський державний педагогічний інститут іноземних мов) (1948);

50 років фільму «В бій ідуть тільки «старики» (1973);

50 років із часу заснування у Києві Інституту молекулярної біології і генетики Національної академії наук України (1973);

50 років із часу заснування Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (1973);

50 років із часу заснування Інституту кормів та сільського господарства Поділля Національної академії аграрних наук України (1973).

Видатних особистостей:

1045 років із часу народження Ярослава Мудрого (978 – 1054), Великого князя Київського, державного та політичного діяча Київської Русі;

1040 років із часу народження Антонія Печерського (983 – 1073), церковного діяча Київської Русі, одного із засновників Києво-Печерського монастиря;

970 років із часу народження Володимира Мономаха (1053 – 1125), Великого князя Київського, державного та політичного діяча Київської Русі;

310 років із часу народження Івана Григоровича-Барського (1713 – 1791), архітектора, представника українського бароко;

220 років із часу народження Остапа Вересая (1803 – 1890), кобзаря;

200 років із часу народження Ізраїля Бродського (1823 – 1888), підприємця, мецената;

150 років із часу народження Євгена Черняхівського (1873 – 1938), лікаря, хірурга, педагога;

150 років із часу народження Сеїтджеліля Хаттадова (1873 – 1938), кримськотатарського політичного діяча, педагога, просвітителя, одного з організаторів першого Курултаю кримськотатарського народу;

130 років із часу народження Олександра Севрюка (1893 – 1941), громадського та політичного діяча, дипломата;

120 років із часу народження Юрія Перевузника (1903 – 1966), громадського та політичного діяча, юриста, учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті.

Січень

1 **120 років** із дня народження Остапа Стасіва (1903 – 1985), фізика, засновника і директора Інституту кристалофізики у Берліні;

2 **140 років** із дня народження Всеволода Петріва (1883 – 1948), військового діяча, генерал-хорунжого Армії УНР, історика, педагога;

7 **180 років** із дня народження Миколи Аркаса (1853 – 1909), письменника, історика, композитора, діяча культури та

- освіти;
- 9 **100 років** із дня народження Бориса Чичибабіна (1923 – 1994), поета, репресованого;
- 10 **120 років** із дня народження Василя Плюща (1903 – 1976), історіографа, лікаря, фтизіатра;
- 10 **90 років** із дня народження Юрія Шеляг-Сосонка (1933 – 2019), вченого, геоботаніка, академіка;
- 11 **110 років** із дня народження Василя Кука (1913 – 2007), військового та політичного діяча, останнього головнокомандувача УПА, учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті;
- 12 **150 років** із дня народження Василя Кричевського (1873 – 1952), художника, архітектора, графіка;
- 13 **170 років** із дня народження Василя Горленка (1853 – 1907), письменника, літературного критика, мистецтвознавця, фольклориста;
- 100 років** із дня народження Олени Лук'янової (1923 – 2014), вченої, лікарки, педіатра;
- 14 **90 років** із дня народження Наталії Наум (1933 – 2004), актриси кіно;
- 15 **110 років** із дня народження Мемета Севдіяра (1913 – 1999), кримськотатарського письменника, журналіста, громадського діяча;
- 21 **110 років** із дня народження Григорія Нудьги (1913 – 1994), письменника, фольклориста, літературознавця, історика;
- 22 **90 років** із дня народження Анатолія Мокренка (1933 – 2020), оперного співака, актора, педагога;
- 23 **140 років** із дня народження Михайла Донця (1883 – 1941), співака, репресованого;
- 100 років** із дня народження Віктора Шестопалова (1923 – 1999), вченого, радіофізика;
- 24 **130 років** із дня народження Віктора Доманицького (1893 – 1962), вченого, аграрія;
- 28 **120 років** із дня народження Юлія Мейтуса (1903 – 1997), композитора.

Лютий

- 2 **160 років** із дня народження Тимофія Бордуляка (1863 – 1936), письменника, перекладача, священника;
- 3 **90 років** із дня народження Романа Корогодського (1933 – 2005), літературознавця, мистецтвознавця;
70 років із дня народження Миколи Будника (1953 – 2001), кобзаря, майстра музичних інструментів;
- 4 **150 років** із дня народження Тимофія Сафонова (1873 – 1930), художника, мистецтвознавця, педагога, громадського діяча;
- 6 **140 років** із дня народження Дмитра Григоровича (1883 – 1938), авіаконструктора, творця першого гідроплану та першого у світі морського торпедоносця;
- 10 **250 років** із дня народження Василя Каразіна (1773 – 1842), вченого, винахідника, громадського та освітнього діяча, публіциста, ініціатора заснування Харківського університету, першого у Східній Україні;
140 років із дня народження Михайла Струкова (1883 – 1973), американського авіаконструктора українського походження;
130 років із дня народження Порфирія Силенко-Кравця (1893 – 1977), військового діяча, підполковника Армії УНР, учасника боротьби за незалежність України у XX столітті;
130 років із дня народження Амета Озенбашли (1893 – 1958), кримськотатарського письменника, драматурга, громадського та політичного діяча;
- 13 **180 років** із дня народження Миколи Вербицького (1843 – 1909), письменника, педагога, громадського діяча;
130 років із дня народження Петра Волинського (1893 – 1982), педагога, методиста, літературознавця;
90 років із дня народження Льва Перфілова (1933 – 2000), кіноактора;
- 16 **210 років** із дня народження Семена Гулака-Артемовського (справжнє прізвище – Артемовський) (1813 – 1873), оперного співака, композитора, актора, драматурга;

- 21 **140 років** із дня народження Никифора Григорієва (1883 – 1953), громадського та політичного діяча, письменника, журналіста, педагога;
- 26 **90 років** із дня народження Любомира Гузара (1933 – 2017), церковного діяча, предстоятеля Української греко-католицької церкви, громадського діяча, богослова;
- 27 **130 років** із дня народження Валентина Отамановського (1893 – 1964), історика, бібліографа, краєзнавця, педагога, громадського та політичного діяча;
- 28 **160 років** із дня народження Романа Орженцького (1863 – 1923), математика, економіста.

Березень

- 1 **140 років** із дня народження Григорія Гануляка (1883 – 1945), письменника, видавця;
- 3 **200 років** із дня народження Костянтина Ушинського (1823 – 1870), педагога, реформатора шкільної освіти;
- 5 **120 років** із дня народження Наталі Забіли (1903 – 1985), письменниці, перекладачки;
90 років із дня народження Павла Кислого (1933 – 2019), громадського та політичного діяча, вченого, матеріалознавця, академіка Національної академії наук України;
- 7 **160 років** із дня народження Івана Луценка (1863 – 1919), військового, громадського та політичного діяча, лікаря;
- 9 **170 років** із дня народження Григорія Цеглинського (1853 – 1912), педагога, письменника, громадського діяча;
- 11 **160 років** із дня народження Володимира Липського (1863 – 1937), вченого, природознавця, фахівця з ботанічної географії та створення ботанічних садів, громадського діяча, академіка;
- 12 **160 років** із дня народження Володимира Вернадського (1863 – 1945), вченого-енциклопедиста, філософа, природодослідника, основоположника геохімії, біогеохімії, радіогеології, творця теорій: про біосферу та ноосферу, про провідну роль живих істот у геохімічних процесах, еволюційної про походження мінералів, організатора і першого президента Української Академії наук,

засновника Національної бібліотеки Української Держави (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського);

- 13 **140 років** із дня народження Антона Скороходька (1883 – 1954), вченого у галузі зоогієни, лікаря, ветеринара;
- 17 **120 років** із дня народження Юрія Дольд-Михайлика (1903 – 1966), письменника, кіносценариста;
- 19 **190 років** із дня народження Олександра Шміта (1833 – 1916), вченого, селекціонера, помолога;
- 21 **150 років** із дня народження Якова Гандзюка (1873 – 1918), військового діяча, генерал-майора;
- 23 **180 років** із дня народження Юліана Целевича (1843 – 1892), історика, педагога;
- 100 років** із дня народження Віктора Цветкова (1923 – 2007), вченого, правознавця, академіка Національної академії правових наук України;
- 31 **150 років** із дня народження Миколи Міхновського (1873 – 1924), громадського та політичного діяча, юриста, публіциста, учасника боротьби за незалежність України у ХХ столітті;
- 100 років** із дня народження Михайла Сегая (1923 – 2013), вченого, правознавця, академіка Національної академії правових наук України.

Квітень

- 3 **120 років** із дня народження Лесі Верховинки (справжнє ім'я та прізвище – Ярослава Кучковська) (1903 – 1936), письменниці;
- 4 **70 років** із дня народження Квітки (справжнє ім'я – Квітослава-Орися) Цісик (1953 – 1998), американської співачки українського походження, виконавиці українських пісень;
- 6 **150 років** із дня народження Бориса Підгорецького (1873 – 1919), музичного критика, фольклориста, композитора, педагога, хорового диригента;
- 8 **120 років** із дня народження Бориса Тенети (справжнє прізвище – Гурій) (1903 – 1935), письменника, представника «Розстріляного Відродження», репресованого;

- 10 **90 років** із дня народження Віктора Близнеця (1933 – 1981), письменника;
- 16 **160 років** із дня народження Фрідріха Фальц-Фейна (1863 – 1920), вченого у галузях акліматизації, тваринництва, рослинництва, заповідної справи, природокористування;
- 20 **120 років** із дня народження Гео (справжнє ім'я – Георгій (Юрій) Шкурупія (1903 – 1937), письменника, кіносценариста, журналіста, представника «Розстріляного Відродження», репресованого;
- 22 **200 років** із дня народження Василя Ільницького (1823 – 1895), історика, педагога, письменника, перекладача, видавця, священника, громадського діяча, театрального критика;
- 23 **100 років** із дня народження Василя Земляка (справжнє ім'я та прізвище – Вацлав Вацек) (1923 – 1977), письменника, кіносценариста;
- 24 **220 років** із дня народження Олександра Духновича (1803 – 1865), письменника, педагога, священника, діяча культури та освіти.

Травень

- 1 **230 років** із дня народження Пилипа Кулика (1793 – 1863), математика, фізика, ректора Грацького університету;
- 4 **140 років** із дня народження Миколи Малька (1883 – 1961), диригента, педагога, музичного та громадського діяча;
- 7 **150 років** із дня народження Володимира Плотнікова (1873 – 1947), дослідника електрохімії неводних середовищ, академіка;
- 9 **90 років** із дня народження Романа Андріяшика (1933 – 2000), письменника;
- 15 **250 років** із дня народження Івана Лаврівського (1773 – 1846), священника, мовознавця, історика, педагога, діяча освіти;
- 150 років** із дня народження Павла Скоропадського (1873 – 1945), державного, політичного і військового діяча, гетьмана Української Держави;

- 18 **150 років** із дня народження Костянтина Мацієвича (1873 – 1942), державного, громадського та політичного діяча, вченого, дипломата;
150 років із дня народження Миколи Прахова (1873 – 1957), художника, мистецтвознавця;
- 27 **130 років** із дня народження Бекіра Чобан-заде (1893 – 1937), кримськотатарського письменника, вченого, тюрколога, літературознавця;
- 28 **120 років** із дня народження Олександри Шулежко (1903 – 1994), педагогині, виховательки, «Праведника народів світу», організаторки дитячого притулку у Черкасах під час нацистської окупації;
100 років із дня народження Ростислава Самбука (1923 – 1996), письменника;
- 29 **150 років** із дня народження Костянтина Зіньківського (1873 – 1959), поета, перекладача, педагога.

Червень

- 3 **160 років** із дня народження Євгена Петрушевича (1863 – 1940), державного, громадського та політичного діяча, голови Української національної ради Західно-Української Народної Республіки;
- 4 **160 років** із дня народження Владислава Городецького (повне ім'я – Лешек Дезидерій Владислав Городецький) (1863 – 1930), архітектора, підприємця, мецената;
- 10 **120 років** із дня народження Микити Шумила (1903 – 1982), письменника, перекладача;
- 13 **160 років** із дня народження Марії Грінченко (1863 – 1928), письменниці, перекладачки, педагогині, громадської діячки;
- 20 **170 років** із дня народження Олександра Мишуги (1853 – 1922), співака, вокального педагога, мецената;
- 22 **160 років** із дня народження Георгія Вульфа (1863 – 1925), вченого, кристалофізика;
- 27 **190 років** із дня народження Владислава Заремби (1833 – 1902), композитора, піаніста, педагога.

Липень

- 1 **150 років** із дня народження Володимира Шемета (1873 – 1933), громадського та політичного діяча;
- 2 **110 років** із дня народження Дмитра Лавриненка (1913 – 1979), вченого у галузі лісової типології, лісової культури і лісівництва;
- 12 **140 років** із дня народження Михайла Білинського (1883 – 1921), військового діяча, контр-адмірала військово-морського флоту УНР;
- 16 **130 років** із дня народження Данила Демущького (1893 – 1954), кінооператора, фотографа;
120 років із дня народження Петра Зінченка (1903 – 1969), психолога, педагога;
- 17 **130 років** із дня народження Бориса Раєвського (1893 – 1974), біофізика, вченого, ректора Франкфуртського університету;
120 років із дня народження Богдана Шемета (1903 – 1992), громадського та політичного діяча;
- 24 **150 років** із дня народження Івана Стешенка (1873 – 1918), громадського та політичного діяча, педагога, літературознавця, письменника;
- 26 **250 років** із дня народження Іллі Тимківського (1773 – 1853), педагога, правознавця, філолога, письменника, діяча освіти;
120 років із дня народження Володимира Ройтера (1903 – 1973), вченого, фізика, хіміка, академіка;
- 27 **170 років** із дня народження Володимира Короленка (1853 – 1921), письменника, публіциста, громадського діяча.

Серпень

- 3 **100 років** із дня народження Леоніда Братченка (1923 – 2003), художника театру;
- 5 **130 років** із дня народження Віри Холодної (1893 – 1919), кіноактриси епохи німого кіно;
120 років із дня народження Бориса Гмирі (1903 – 1969), оперного та камерного співака;
- 6 **110 років** із дня народження Олександра Ішлінського (1913 – 2003), математика, академіка;

- 7 **140 років** із дня народження Миколи Левитського (1883 – 1939), громадського та політичного діяча, дипломата, правознавця;
- 8 **190 років** із дня народження Омеляна Огоновського (1833 – 1894), вченого, філолога, письменника, педагога, етнографа, громадського діяча;
- 9 **200 років** із дня народження Олександра Навроцького (1823 – 1892), поета, перекладача, громадського та культурного діяча;
- 12 **120 років** із дня народження Дмитра Наследова (1903 – 1975), вченого, фізика;
- 14 **150 років** із дня народження Івана Боберського (1873 – 1947), педагога, публіциста, одного із засновників спортивно-гімнастичного руху у Західній Україні;
- 16 **90 років** із дня народження Анатолія Авдієвського (1933 – 2016), хорового диригента, композитора, педагога, Героя України;
- 21 **70 років** із дня народження Дмитра Кремія (1953 – 2019), поета, публіциста, перекладача, педагога;
- 24 **150 років** із дня народження Фотія Красицького (1873 – 1944), художника, графіка;
100 років із дня народження Віктора Глушкова (1923 – 1982), вченого у галузях математики, кібернетики, обчислювальної техніки та систем управління, академіка;
- 28 **110 років** із дня народження Віри Свенціцької (1913 – 1991), мистецтвознавиці;
100 років із дня народження Якіма Запасака (1923 – 2007), мистецтвознавця;
80 років із дня народження Романа Майбороди (1943 – 2018), оперного співака, педагога;
- 29 **140 років** із дня народження Дмитра Донцова (1883 – 1973), політичного діяча, публіциста, журналіста, літературного критика;
120 років із дня народження Сергія Шаповаленка (1903 – 1988), вченого, педагога;
- 30 **120 років** із дня народження Олександра Мусійка (1903 – 1980), вченого, аграрія, селекціонера;

- 31 **140 років** із дня народження Осипа Назарука (1883 – 1940), письменника, журналіста, громадського та політичного діяча.

Вересень

- 6 **160 років** із дня народження Дмитра Граве (1863 – 1939), вченого, математика, педагога, академіка;
- 9 **110 років** із дня народження Олександра Мазуркевича (1913 – 1995), літературознавця, славіста, педагога;
- 13 **150 років** із дня народження Дениса Лукіяновича (1873 – 1965), письменника, літературознавця;
- 16 **120 років** із дня народження Петра Борзяка (1903 – 2000), фізика, засновника наукової школи у галузі фізичної електроніки;
- 17 **170 років** із дня народження Михайла Павлика (1853 – 1915), письменника, публіциста, громадського діяча;
- 26 **130 років** із дня народження Микити Годованця (1893 – 1974), поета-байкаря.

Жовтень

- 1 **120 років** із дня народження Володимира Горовіца (1903 – 1989), американського піаніста українського походження;
- 2 **160 років** із дня народження Дениса Січинського (1863 – 1909), композитора, хорового диригента, педагога, громадського діяча;
- 140 років** із дня народження Михайла Жука (1883 – 1964), художника, письменника;
- 5 **140 років** із дня народження Петра Болбочана (1883 – 1919), військового діяча, полковника Армії УНР;
- 7 **120 років** із дня народження Вадима Лашкарьова (1903 – 1974), вченого, першого директора Інституту фізики напівпровідників Національної академії наук України;
- 8 **100 років** із дня народження Валентина Цикова (1923 – 2017), вченого, аграрія;
- 12 **120 років** із дня народження Якова Майстренка (1903 – 1987), драматурга, перекладача;
- 13 **100 років** із дня народження Михайла Сікорського (1923 – 2011), історика, краєзнавця, музеєзнавця, Героя України;

- 14 **80 років** із дня народження Раїси Кириченко (1943 – 2005), співачки, Героя України;
- 15 **190 років** із дня народження Пелагеї Литвинової (1833 – 1904), етнографіні, фольклористки, письменниці, педагогині;
80 років із дня народження Андрія Антонюка (1943 – 2013), художника;
- 17 **100 років** із дня народження Володимира Уткіна (1923 – 2000), вченого, конструктора, академіка;
- 18 **200 років** із дня народження Платона Павлова (1823 – 1895), історика, освітнього та громадського діяча;
- 20 **140 років** із дня народження Якова Степового (справжнє прізвище – Якименко) (1883 – 1921), композитора, педагога, музичного критика, громадського діяча;
- 21 **100 років** із дня народження Петра Ключка (1923 – 2016), вченого, аграрія, селекціонера;
- 23 **130 років** із дня народження Пилипа Козицького (1893 – 1960), композитора, музикознавця, педагога;
- 27 **140 років** із дня народження Терентія Кореня (1883 – 1931), спортсмена, важкоатлета, чемпіона з класичної боротьби та змагань із підняття ваги;
- 29 **120 років** із дня народження Доната Долгушина (1903 – 1995), вченого, аграрія, селекціонера;
- 31 **170 років** із дня народження Миколи Кибальчича (1853 – 1881), винахідника;
140 років із дня народження Марка Безручка (1883 – 1944), військового діяча, генерал-хорунжого Армії УНР.

Листопад

- 6 **120 років** із дня народження Дмитра Воробйова (1903 – 1978), вченого, одного із засновників української школи лісової типології;
- 10 **120 років** із дня народження Тереня (Терентія) Масенка (1903 – 1970), поета, перекладача, журналіста;
- 13 **110 років** із дня народження Германа Жуковського (1913 – 1976), композитора;
- 14 **80 років** із дня народження Неоніли Крюкової (1943 – 2018), актриси, Героя України;

- 15 **100 років** із дня народження Ігоря Побірченка (1923 – 2012), вченого, правознавця, академіка Національної академії правових наук України;
- 17 **100 років** із дня народження Володимира Копейчикова (1923 – 2002), вченого, правознавця, академіка Національної академії правових наук України;
- 24 **90 років** із дня народження Генріха Алтуняна (1933 – 2005), дисидента, політв'язня радянського режиму, громадського та політичного діяча;
- 27 **160 років** із дня народження Ольги Кобилянської (1863 – 1942), письменниці, громадської діячки;
- 29 **200 років** із дня народження Матвія Номиса (справжнє прізвище – Симонов) (1823 – 1901), етнографа, фольклориста, письменника, педагога, видавця.

Грудень

- 1 **110 років** із дня народження Платона Воронька (1913 – 1988), письменника, публіциста;
110 років із дня народження Георгія Майбороди (1913 – 1992), композитора, громадського діяча;
- 3 **150 років** із дня народження Омеляна Терлецького (1873 – 1958), історика, педагога, громадського діяча;
- 4 **200 років** із дня народження Івана Гушалевича (1823 – 1903), письменника, громадського діяча;
150 років із дня народження Михайла Могілянського (1873 – 1942), літературного критика, публіциста;
- 5 **100 років** із дня народження Олександра Бугайова (1923 – 2009), педагога, вченого, засновника концепції шкільної фізичної освіти;
- 6 **120 років** із дня народження Миколи Колесси (1903 – 2006), композитора, диригента, педагога, громадського діяча, Героя України;
110 років із дня народження Миколи Амосова (1913 – 2002), лікаря, вченого, громадського діяча, академіка;
- 7 **120 років** із дня народження Олександра Лейпунського (1903 – 1972), вченого, фізика, академіка;
- 9 **160 років** із дня народження Бориса Грінченка (1863 – 1910), громадського діяча, письменника, педагога,

літературознавця, лексикографа, етнографа, історика, публіциста, упорядника і видавця «Словника української мови»;

- 11 **140 років** із дня народження Андрія Сапегіна (1883 – 1946), вченого, ботаніка, цитолога, генетика, селекціонера, академіка;
- 13 **130 років** із дня народження Миколи Хвильового (справжнє прізвище – Фітільов) (1893 – 1933), письменника, публіциста, літературного критика, громадського діяча, представника «Розстріляного Відродження»;
130 років із дня народження Панаса Феденка (1893 – 1981), політичного діяча, історика, публіциста;
- 15 **130 років** із дня народження Ганни Собачко-Шостак (1893 – 1965), художниці;
- 17 **140 років** із дня народження Миколи Рябовола (1883 – 1919), громадського та політичного діяча Кубані;
- 19 **150 років** із дня народження Миколи Філянського (1873 – 1938), поета, репресованого;
- 20 **100 років** із дня народження Дмитра Сьомаша (1923 – 1998), вченого, аграрія;
- 22 **190 років** із дня народження Марка Вовчка (справжнє ім'я та прізвище – Марія Вілінська) (1833 – 1907), письменниці, перекладачки, етнографіні;
- 23 **120 років** із дня народження Миколи Крупського (1903 – 1974), вченого, ґрунтознавця.

Дні пам'яті

90-ті роковини Голодомору 1932 – 1933 років в Україні (День пам'яті – 25.11.2023).

Відомі події світової історії:

75 років із часу прийняття Генеральною асамблеєю ООН Конвенції про геноцид (09.12.1948);

75 років із часу прийняття Генеральною асамблеєю ООН Загальної декларації прав людини (10.12.1948).

Краєзнавча робота бібліотек, залишається актуальним напрямком роботи. Тому рекомендуємо використати «Календар знаменних та пам'ятних дат Хмельниччини на 2023 рік», підготовлений фахівцями Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки. Видання базується на знаменних та пам'ятних датах області, які варто використати у плануванні для відзначення краєзнавчих дат. Повна версія видання на 2023 рік та Календарі інших років розміщені на сайті Хмельницької ОУНБ в розділі «Ресурси» та в «Електронній бібліотеці» (джерела: <https://cutt.ly/bTyzrvb>; <http://ft-ounb.ounb.km.ua/>).

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА РЕКОМЕНДУЄ

Наразі гостро стоїть питання фінансування бібліотек. Тому бібліотечним фахівцям варто забезпечити підтримку діючих проєктів та запланувати участь у нових, що забезпечить активізацію фандрейзингової діяльності та покращить фінансове становище бібліотек. Для пошуку грантів рекомендуємо використовувати інтернет-джерела:

- Український культурний фонд – https://ucf.in.ua/p/how_to_apply;
- Ресурсний центр «ГУРТ» – <https://gurt.org.ua/>;
- Велика ідея – <https://biggggidea.com/#>;
- Громадський простір – <https://www.prostir.ua/>.

Крім ресурсів, які постійно оновлюють проєкти, є організації, на які варто звернути увагу та моніторити їх оновлення:

- Міжнародний Вишеградський фонд – <https://www.visegradfund.org/>;
- Словацький фонд з підтримки місцевих заходів – <https://www.mzv.sk/web/kyjev>;
- Програма польсько-українських обмінів молоді, Національний центр культури (Польща) – <https://www.nck.pl/>;
- Міжкультурний інноваційний центр Intercultural innovation award – <https://interculturalinnovation.org/>;
- Рада Європи – <https://fej.coe.int/>;

- Міжнародний фонд «Відродження» – <https://www.irf.ua/>.

Більшість фондів мають декілька часових рамок подачі аплікаційних форм. Зазвичай це раз у три місяці. Проте є фонди, які постійно приймають заявки. Важливо постійно робити огляд заявок, які з'являються (<https://lukl.kyiv.ua/resursi/resursy-dlya-poshuku-hrantiv/>).

Варто відмітити, що бібліотекам рекомендовано розробити власні програми розвитку на 2023 рік, пріоритетними будуть програми цифрової грамотності, національно-патріотичного виховання, розвитку читання, діджиталізації, психосоціально значимі проекти на підтримку постраждалих та незахищених верств громадян, програми вивчення української мови. Також буде доцільним створювати клуби та спільноти за інтересами.

Бібліотеки, як інформаційні центри підтримки внутрішньо переміщених осіб, можуть запланувати створення інформаційних кейсів та заходів, які допоможуть українцям з пошуком житла та роботи, отриманням медичної та матеріальної допомоги, зареєструвати пошкоджене майно, зайнятися волонтерською роботою, швидко та безпечно отримати грошові перекази та ін. На платформі центрів «Дія» викладено [«Методичні матеріали щодо забезпечення прав ВПО та цивільного населення, що постраждало внаслідок збройної агресії РФ проти України»](#). Йдеться про права, допомогу та соціальний захист. У матеріалі зібрана законодавча база, вказані права, які мають українці, котрі вимушені були переміститися, а також покрокові інструкції, як отримати допомогу для ВПО, дітей, осіб з інвалідністю. Ресурс дає відповіді на такі запитання:

- яку допомогу від держави можуть отримати ВПО та як це зробити;

- які права мають ВПО на медичну допомогу, освіту, роботу тощо;

- як отримати тимчасове житло;

- про соціальний захист дітей, які постраждали від війни;

- як зареєструвати шлюб, новонароджених в умовах воєнного стану.

Критичне ставлення до інформації вимагає зусиль і

постійної роботи над собою. Значну увагу приділяємо **медіаграмотності та інформаційній гігієні**. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ» відібрала кращі українські проекти з медіаграмотності для самоосвіти та навчання, що допоможуть покращити навички критичного мислення та перевірки й аналізу інформації. Детальніше за посиланням: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2455061-15-krasih-ukrainskih-proektiv-z-mediagramotnosti.html>.

Особливе місце у ефективній роботі бібліотеки відведено її працівникам, від яких залежить якість бібліотечного обслуговування. В плані роботи рекомендуємо відвести окреме місце на самоосвіту працівників та включити низку заходів для **підвищення фахового рівня**.

Цінну інформацію можна отримати з фахових професійних видань. Через брак у фондах бібліотек друкованих видань, радимо використовувати електронні версії. На сайті Хмельницької ОУНБ, розділ «Бібліотекаря» сторінка «Фахові видання», представлено перелік видань з електронним доступом (джерело: <https://bit.ly/32Q7J8h>).

Рекомендуємо включити в плани роботи участь в обласних заходах, в тому числі з підвищення фахового рівня працівників бібліотек, науково-дослідну роботу.

ОБЛАСНІ ЗАХОДИ ЗА УЧАСТЮ ПРАЦІВНИКІВ БІБЛІОТЕК

 XVII Обласний форум «Книжкова весна на Хмельниччині» до Всесвітнього дня книги та авторського права
квітень

 XV Обласний форум бібліотекарів Хмельниччини до Всеукраїнського дня бібліотек

 Обласний конкурс серед публічних бібліотек області на кращу організацію краєзнавчої роботи «Бібліотека – центр краєзнавчої інформації»

квітень – вересень

🚦 Літній клуб бібліотечного менеджера «Основні пріоритети розвитку бібліотек у відповідності до потреб жителів громади» на базі бібліотек Віньковецької територіальної громади

червень

🚦 Лабораторія професійної майстерності методиста «Методичні служби бібліотек: нові особи, ролі і можливості» на базі бібліотек Полонської територіальної громади

жовтень

🚦 День керівника центральної бібліотеки

грудень

🚦 Методична вервечка «Інноваційні ідеї для розвитку бібліотек територіальних громад», методично-практичні онлайн-заняття в рамках онлайн-клубу «Сучасний методист»

щоквартально

В рамках реалізації проєкту «**Дія. Цифрова освіта**», з метою навчання жителів громад цифровій компетенції та надання електронних послуг, для координаторів бібліотек-хабів цифрової освіти заплановані тренінги відповідно до тематичних сесій:

- сесія 1. Діяльність Хабів цифрової освіти у бібліотеках. Визначення потреб громади у цифрових послугах;
- сесія 2. Послуги Хабу цифрової освіти. Рекламуємо діяльність, залучаємо відвідувачів;
- сесія 3. Професійний бібліотекар – дієвий Хаб;
- сесія 4. Стратегія розвитку Хабу.

Також рекомендуємо працівникам бібліотек вебінари в рамках проєкту:

- «Етика електронного листування»;

березень

- «Використання Google-сервісів у бібліотечній діяльності» (Gmail, Google Calendar, Google Drive, Google Docs, Google Forms);

липень

- «Цифрова освіта та роль бібліотеки в її розвитку. Як стати Хабом цифрової освіти?» (для бібліотек, які ще не стали Хабами);

квітень

• «Особливості та методи використання гаджетового фоторедактора Snapseed».

вересень

В рамках підвищення кваліфікації працівників, Хмельницькою ОУНБ, як головним методичним центром для публічних бібліотек області, розроблена комплексна програма **«Обласна бібліотека – бібліотекам села»**.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА БІБЛІОТЕК

 Інтернет-анкетування «Краща книга Хмельниччини», до Всесвітнього дня книги і авторського права

березень – квітень

 Обласне дослідження «Паспортизація бібліотек територіальних громад»

квітень – липень

 анкетування «Методичний супровід діяльності публічних бібліотек» в рамках онлайн-клубу «Сучасний методист»

серпень – жовтень

 моніторинг «Актуалізація даних адресної частини системи ЕСМаР бібліотек територіальних громад»

листопад – грудень

 моніторинг «Аналіз актуальності вебсайтів, блогів, сторінок бібліотек Хмельниччини в соціальних мережах»

березень

 опитування «Напрямки бібліотечної роботи для задоволення читацьких потреб внутрішньо переміщених осіб»

липень – вересень

 маркетингові розвідки:
- «Стан інформатизації бібліотек області»;
- «Результати вилучення російської книги з фондів публічних бібліотек»

щоквартально

КОНСУЛЬТАЦІЯ

Організація простору сучасної бібліотеки – один із чинників її привабливості

*Ольга ЦИЦ,
бібліотекар I категорії відділу абонементу
Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки*

Інтеграція бібліотек у всі сфери життя людини, а зокрема в освітній, культурний та науковий простір, надала можливість набути цій державній структурі нових значень та відкрила низку можливостей. Варто відзначити, що книгозбірні – це єдині установи, що надають безкоштовно національну та світову інформацію, поширюють знання про культурну спадщину та сприяють розвитку освіти.

Сучасні реалії диктують бібліотечному простору нові правила, де він є не лише місцем зберігання літератури, а й центром комунікації громадян. Саме тому, дуже важливо створити користувачам якомога комфортніше середовище, яке сприятиме реалізації культурних, освітніх заходів та дозвілля.

Простір сучасних бібліотек будь-якого рівня повинен відповідати їх головним цілям та завданням, забезпечувати належні умови для використання інформаційних і матеріальних ресурсів, кращого обслуговування читачів, збереження їх значення як центрів інформації. У сучасному світі бібліотека перестає бути місцем, де зберігаються книги, стаючи при цьому центром комунікації, який повинен бути максимально зручним для відвідувачів, надавати при цьому можливість реалізувати власні культурно-освітні, дозвільні, інтелектуальні потреби та ідеї [4].

Організуюючи простір книгозбірні, потрібно враховувати такі визначальні фактори: поділ на зручні зони із відкритим простором і відокремленими місцями відпочинку, відкритість, комфортність, мобільність, креативність, багатофункціональність та безпека. На основі цих запитів приміщення бібліотеки має вибудовуватись, опираючись на сучасні тенденції, а тому

складатись із таких структурних елементів: простір для книг та інших носіїв інформації, простір для відвідувачів, готовність працівників до впровадження інновацій та роботи щодо інформаційного забезпечення громади, бібліотечні фонди, інтер'єр бібліотеки, створення відповідних комфортних умов для роботи та відпочинку, озеленення приміщення [2, с. 18].

Стосовно зонування простору бібліотеки можна виділити основні зони, які будуть сприяти збільшенню ефективності роботи у стінах книгозбірні. До них відносять: інформаційну зону, зону відпочинку, зону відкритого доступу до фонду, освітню (молодіжну) зону, зону виставок та фотозону.

Інформаційна зона має розпочинатись одразу при вході у бібліотеку, адже читачі мають ознайомитись із правилами поведінки у даному приміщенні та умовами використання ресурсів. Перший нюанс, який спадає на думку та потребує виправлень – зміна загрозливих або повчальних попереджень («У верхньому одязі не заходити», «Сумки залишайте у гардеробі»). Натомість можна розмістити у вестибюлі умовні малюнки або знаки, які допомагатимуть орієнтуватися у бібліотеці та її відділах.

Однією з форм організації простору є можливість зробити чітку навігацію по бібліотеці, наприклад, розподіл приміщення на кольорові зони, яка збільшить ефективність у користуванні та зробить перебування в її стінах більш комфортним. Здійснюючи організацію вільного простору в бібліотеці, варто опиратись на те, що зали сучасної бібліотеки – це фокус-зони з новими технологіями, адже більшість користувачів відвідують книгозбірню не тільки для читання, а й для отримання доступу до інформації через мобільні пристрої.

Варто зауважити, що не тільки сучасний дизайн та зонування робить комфортним бібліотечний простір. Головне – це добре продумана, зрозуміла навіть малодосвідченому читачеві, організація фондів. Особливої уваги вимагає розстановка фонду вільного доступу, де користувачі самі дивляться і вибирають книги відповідно до своїх запитів.

Зона відпочинку, або «простір зустрічей» – це зона, яка має приваблювати молодь. Дана зона може бути оформлена у вигляді кав'ярні, що є дуже актуально та популярно у

бібліотеках світу. Кожна книгозбірня має під своїм дахом або у безпосередній близькості таке місце, де можна випити чашку кави або чаю, спілкуватися з друзями і читати водночас, мати доступ до преси та швидкісного інтернету. Доволі часто користувачі надають перевагу для читання саме простору кав'ярні. Тому дуже важливо, щоб цей простір перебував у взаємодії з іншими та був гармонійно інтегрований до всього бібліотечного середовища.

У даному випадку можна звернути увагу на досвід Великої Британії, уряд якої ще у 2014 році, на замовлення Департаменту цифрової культури, засобів масової інформації та спорту, провів дослідження публічних бібліотек. У звіті зазначалося, що бібліотекам для впевненого і стабільного існування, серед іншого, необхідно надавати кавовий сервіс та безкоштовний Wi-Fi [1].

З вищезгаданого можна зробити висновок, що майбутнє публічної бібліотеки може бути в кав'ярні. Ствердним є й те, що бібліотечна кав'ярня – це вбудований простір, здатний спокусити людей зайти до бібліотеки, заохотити спонтанні відвідування, обрати книгозбірню місцем зустрічі з-поміж інших можливих приємних місць, затриматися довше запланованого, і в ідеалі це може бути запрошенням скористатися іншими послугами бібліотеки та сприяти залученню користувачів. Таким чином, кав'ярня підтримує функцію бібліотеки як відкритого, публічного місця зустрічей.

Варіанти розміщення кав'ярні:

- безпосередньо у міському просторі, коли кав'ярня розташована перед входом до бібліотеки та використовується не лише читачами, а й міською публікою та може слугувати привабливим елементом екскурсій до бібліотеки;

- у холі бібліотеки, що підтримуватиме призначення бібліотеки як місця зустрічей, а також, проходячи лінію контролю, відвідувачі автоматично стають користувачами бібліотеки та її інформаційної зони.

Простір бібліотеки також може слугувати для розміщення персональних фото та мистецьких виставок користувачів. Підготовлений майданчик, надійна репутація та інтелектуальна аудиторія – це ті сильні сторони, які допоможуть молодим

митцям у їхньому творчому злеті. Проте потрібно заздалегідь продумати критерії відбору для організації такої послуги, визначити термін для безоплатного експонування однієї виставки, місце у бібліотеці, яке можна виділити для експонування робіт, бажано з хорошим індивідуальним освітленням та кількість робіт, які можуть експонуватись одночасно; як кріпити експонати та розміщувати підписи до них. Порядок розташування робіт, охорону експонатів, організацію офіційного відкриття необхідно узгодити з автором.

У сучасному бібліотечному просторі відводиться важливе місце і для проведення подій. Для цього необхідно визначити та підготувати відповідно для потреб окреме місце. Організація таких заходів може сприяти рекламуванню бібліотеки як сучасного та прогресивного закладу. Прикладом таких івентів (подій) є:

- дні відкритих дверей для мешканців громади;
- виставки робіт художників, фотографів та майстрів народної творчості;
- змагання, турніри, ігри, квести (цікавою є ідея розміщення в інтер'єрі бібліотеки QR-кодів, які будуть вести користувачів до цікавих публікацій, наприклад, можна закодувати уривки книг, які будуть спонукати до читання або ж створити квест-кімнату);
- зустрічі з мандрівниками, митцями (майстер-класи);
- мистецькі та екологічні акції (створення муралу на будівлі бібліотеки, висадка дерев та квітів тощо).

Освітня (молодіжна) зона. Основними елементами такого простору є лекційна зона, зона для групової роботи, комп'ютерні куточки, місця для індивідуальних занять, зона перебування для людей з інвалідністю. У цьому просторі користувачі повинні мати можливість користуватись традиційними та нетрадиційними носіями інформації. Дуже важливо відібрати літературу, яка користується найбільшим попитом.

Організуючи простір, варто також згадати принципи універсального дизайну, завдячуючи якому речі, простір, послуги, взаємодія між людьми стають зручнішими, безпечними і доступними:

- рівність та доступність використання;
- гнучкість використання;
- простота й інтуїтивність використання;
- доступно викладена інформація;
- терпимість до помилок;
- малі фізичні зусилля;
- наявність необхідного розміру, місця, простору [7, с. 7].

Фотозона у бібліотеці – це яскраві враження та пам'ятні моменти, особливо вона актуальна, коли відбуваються певні івенти. Фотографія – це чудовий спосіб реклами, адже знімки, зроблені відвідувачами, виставляються у соцмережах, що створює позитивний образ для установи. Цікавим рішенням для тих, хто не користується мережами соціального спілкування, є оперативний фотодрук.

Тематичний діапазон фотолокацій величезний, але окремо варто виділити ті, які присвячені окремим книгам або авторам. Деякі бібліотеки мають досвід використання тантамарески – стенди для фотозйомки з отвором для особи. Серед сільських бібліотек найбільшого поширення набувають краєзнавчі композиції [6, с. 13].

Оформлення фотозон має відбуватись із дотриманням певних вимог:

- продумане освітлення;
- колір: найвіддаліші фотозони відрізняються гармонійним поєднанням кольорів, наприклад: бежеві тони здатні створити атмосферу ніжної доброти і спокою, поєднання червоного з чорним;
- надати динаміку, рішучість, тривожність;
- на сприйняття фотозони і створених в ній фотографій впливає фон, оформлення стіни або кута – дальньої межі фотозони;
- в ході використання фотозони потрібно стежити за тим, щоб в кадр не потрапляли об'єкти, які не є частиною фотозони, предмети навколишнього простору;
- фотозона має стимулювати творчий процес, тому варто доповнити її набором елементів, які можна використати в процесі створення фото. Якщо доповнити зону хештегом і іншою фотобутафорією, задум буде зрозуміліше глядачеві.

Зовнішнє оформлення бібліотеки є надзвичайно важливим, оскільки приваблює та надихає читачів до відвідин, а також заохочує працівників із задоволенням приходити на робоче місце та активно працювати. Тут на допомогу приходять різноманітні мурали, яскраві кольори стін, мотивуючі написи тощо.

Творчий підхід можна застосувати, оформлюючи вікна. Нераціональне використання вікон як елементу простору – проблема багатьох бібліотек. Бібліотека однозначно розширить свої межі та зробить крок назустріч користувачу, якщо вікна використовуватимуться для: організації експозицій різного змісту, розміщення інформації про бібліотеку та її послуги, значимої інформації з життя місцевої громади, фотовиставок.

Також креативним підходом у цьому напрямку може стати силуетна графіка, яка буде містити естетичні мотиви. Важливим елементом бібліотечного простору може стати приваблива прилегла територія, яка оформлена алеєю гарних дерев та квітів, які будуть дарувати користувачам та й громаді загалом естетичне задоволення.

Створюючи сучасний простір у публічній бібліотеці, потрібно врахувати спеціальні умови для обслуговування людей з обмеженими можливостями. Перш за все, їм необхідно надати фізичний доступ до бібліотеки, а саме [5, с 8]:

- пандуси із поруччям для заїзду до приміщення бібліотеки та всередині споруди;
- двері (їх найкраща ширина – 90 см) – автоматичні або такі, що легко відчиняються;
- ліфти або сходи, які мають поруччя з обох боків;
- коридори без перешкод (килимків, зайвих меблів);
- гарне освітлення приміщення, зручні та доступні меблі;
- спеціально обладнані місця загального користування тощо.

Книгозбірні, відповідно до вимог сучасності, виконують все більше ролей, які з часом розширюються разом із технічним та суспільним розвитком, що активно сприяє й залученню та зацікавленню користувачів. Простір бібліотечного приміщення відіграє в цьому дискурсі одне із провідних значень. Саме тому має чітко й доступно репрезентувати інформацію та послуги,

надихати і пробуджувати допитливість, яскраво й інтерактивно представляючи всі доступні ресурси, а також бути комфортним для людей різного соціального та фізичного становища.

Список використаних джерел:

1. **Dwyer Colin Book** news: The future of the public library may lie in the coffee shop. URL: <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2014/12/18/371650738/book-news-the-future-of-the-public-library-may-lie-in-the-coffee-shop> (дата звернення: 28.06.22).

2. **Глуха М.** Сучасні тенденції організації бібліотечного простору. Вінниця, 2021. 55 с.

3. **Кавовий автомат.** URL: <https://znaj.ua/news/self-employment/4849/na-kavovih-avtomatah-zaroblyayut-12-tisyach-umisyac-.html> (дата звернення: 28.06.22).

4. **Надвірна.** Бібліотека. Надвірна, 2014. URL: <https://www.slideshare.net/Libnadvirna/ss> (дата звернення: 26.03.2022).

5. **Організація сучасного** бібліотечного простору – новий формат взаємодії з користувачами : методичні поради / Упр. культури та охорони культурної спадщини Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради; [уклад. Т. Долгушина]. Черкаси: ОУНБ ім. Тараса Шевченка, 2020. 12 с.

6. **Простір традиційних** бібліотек «Простір сучасної бібліотеки – фокус-зони» : інформаційно-методичні матеріали / Департамент культури і туризму Харків. облдержадмін., Харків. обл. універс. наук. б-ка; ред.-уклад. Н. М. Грачова. Харків: ХОУНБ, 2020. 20 с.

7. **Чотири простори** бібліотеки: модель діяльності : практичний посібник / автори-укладачі: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко; Українська бібліотечна асоціація. Київ: ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2020. 104 с.

НОРМИ ТРИВАЛОСТІ РОБОЧОГО ЧАСУ

Робочий час – це час, протягом якого працівник зобов'язаний виконувати трудову функцію відповідно до трудового договору і законодавства про працю. Нормальна тривалість робочого часу працівників *не може перевищувати 40 годин на тиждень*.

У Конституції України зазначено, що будь-яка людина має право на працю. Це означає, що кожна людина може вибрати собі вид праці для заробітку. Крім того, кожен громадянин може розраховувати на відпочинок. Розрахунок норм робочого дня здійснюється, спираючись саме на ці принципи (джерело: <https://sylvnaukraina.com.ua/kalendar/normy-tryvalosti-robochoho-dnia-na-2023-rik-tablytsia-rozrakhunok.html>).

З введенням воєнного стану відбулися зміни щодо норм робочого часу.

24 березня 2022 року набув чинності законодавчий акт «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Цей законодавчий акт дозволяє роботодавцю суттєво збільшувати тривалість робочого часу – безпосередньо до 60 годин на тиждень. Водночас, Мінекономіки зазначає, що це не обов'язок, а право роботодавця, яке він може використати за потребою. Подібні зміни мають бути пояснені потребою збільшення ефективності діяльності того чи іншого підприємства.

Згідно з новим законодавством, роботодавець за рішенням військової адміністрації може самостійно встановлювати п'яти- або шестиденний робочий тиждень, а також самостійно встановлювати час початку та кінця робочого дня. Законом передбачено, що на час воєнного стану не діють такі норми трудового права:

- скорочення робочого часу на 1 годину перед неробочими та святковими днями;
- обмеження понаднормових норм роботи;
- перенесення вихідного дня наступного дня після святкового;
- заборона на залучення працівників у неробочі дні;

– відшкодування за працю у свята.

Робота у вихідний може бути компенсована іншим днем відпочинку. Працівникам надається основна щорічна відпустка, тривалістю 24 дні. Після прохання працівника відпустка без збереження заробітної плати може надаватися без обмежень. Усі ці зміни мають діяти до закінчення воєнного стану. Це означає, що тривалість робочого часу у 2023 році сильно змінена, але ці зміни можуть бути скасовані після закінчення війни.

Розрахунок робочого часу на 2023 рік при 40-годинному робочому тижні

Квартал/ місяць	Календарні дні	Дні, в які робота не проводиться	Робочі дні	Робочі години	Святкові дні
Січень	31	11	20	159	1.01 – Новий рік 6.01 – 1 год передсвяткова 7.01 – Різдво Христове
Лютий	28	8	20	160	_____
Березень	31	9	22	175	7.03 – 1 год передсвяткова 8.03 – Міжнародний жіночий день
За I квартал	90	28	62	494	2 години передсвяткові
Квітень	30	11	19	152	16.04 – Пасха (Великдень)
Травень	31	10	21	167	1.05 – День праці 9.05 – День Перемоги

					8.05 – 1 год передсвяткова
Червень	30	10	20	159	4.06 – Трійця 27.08 – 1 год передсвяткова 28.06 – День Конституції України
За II квартал	91	31	60	478	2 години передсвяткові
Липень	31	11	20	159	27.07 – 1 год передсвяткова 28.07 – День Української Державності
Серпень	31	9	22	175	23.08 – 1 год передсвяткова 24.08 – День Незалежності України
Вересень	30	9	21	168	_____
За III квартал	92	29	63	502	2 години передсвяткові
Жовтень	31	10	21	167	13.10 – 1 год передсвяткова 14.10 – День захисників і захисниць України
Листопад	30	8	22	176	_____
Грудень	31	11	20	160	_____
За IV квартал	92	29	63	503	1 година передсвяткова
За рік	365	117	248	1977	7 годин передсвяткових

У переддень святкового дня робочий час скорочується на одну годину.

Коли святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого. Тому за графіком п'ятиденного робочого тижня вихідний день у неділю 1 січня переноситься на понеділок 2 січня, вихідний день у суботу 7 січня переноситься на понеділок 9 січня, вихідний день у неділю 16 квітня переноситься на понеділок 17 квітня, вихідний день у неділю 4 червня переноситься на понеділок 5 червня, вихідний день у суботу 14 жовтня переноситься на понеділок 16 жовтня.

Відпустка – 28 календарних днів (20 робочих) – **160 год.**

Лікарняні – **38 год.**

Непередбачені витрати – **40 год.**

Бюджет робочого часу на одного працівника – 1739 год.

Норма тривалості робочого часу в годинах при:

Робочий тиждень (годин)	2023 рік	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
40-годинний	1977	159	160	175	152	167	159	159	175	168	167	176	160
39-годинний	1934,4	156	156	171,6	148,2	163,8	156	156	171,6	163,8	163,8	171,6	156
38,5-годинний	1909,6	154	154	169,4	146,3	161,7	154	154	169,4	161,7	161,7	169,4	154
36-годинний	1785,6	144	144	158,4	136,8	151,2	144	144	158,4	151,2	151,2	158,4	144

33-годинний	1636,8	132	132	145,2	125,4	138,6	132	132	145,2	138,6	138,6	145,2	132
30-годинний	1488	120	120	132	114	126	120	120	132	126	126	132	1212
25-годинний	1240	100	100	110	95	105	100	100	110	105	105	110	100
24-годинний	1190,4	96	96	105,6	91,2	100,8	96	96	105,6	100,8	100,8	105,6	96,0
20-годинний	992,08	80	80	88	76	84	80	80	88	84	84	88	80
18-годинний	892,8	72	72	79,2	68,4	75,6	72	72	79,2	75,6	75,6	79,2	72

При розрахунку використано Довідник бухгалтера (джерело: <https://cutt.ly/KMcW6Sw>).

Зміст

Рекомендації до планування роботи публічних бібліотек області на 2023 рік.....	3
Програми регіонального розвитку, які продовжують діяти у 2023 році.....	4
Орієнтири діяльності бібліотек на 2023 рік.....	7
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека рекомендує.....	25
<i>Обласні заходи за участю працівників бібліотек.....</i>	<i>27</i>
Науково-дослідна робота бібліотек.....	29
Консультація «Організація простору сучасної бібліотеки – один із чинників її привабливості».....	30
Норми тривалості робочого часу.....	37
<i>розрахунок робочого часу на 2023 рік при 40-годинному робочому тижні.....</i>	<i>38</i>
<i>норми тривалості робочого часу в годинах.....</i>	<i>40</i>

Для нотаток

Інформаційне видання

Планування – 2023

Методичні матеріали

Випуск 19

Відповідальна за випуск:

Чабан К. А.

Комп'ютерний набір:

Грудецька Т. В.

Редагування:

Маковська В. В., Шмаль Т. А.

Електронне видання